

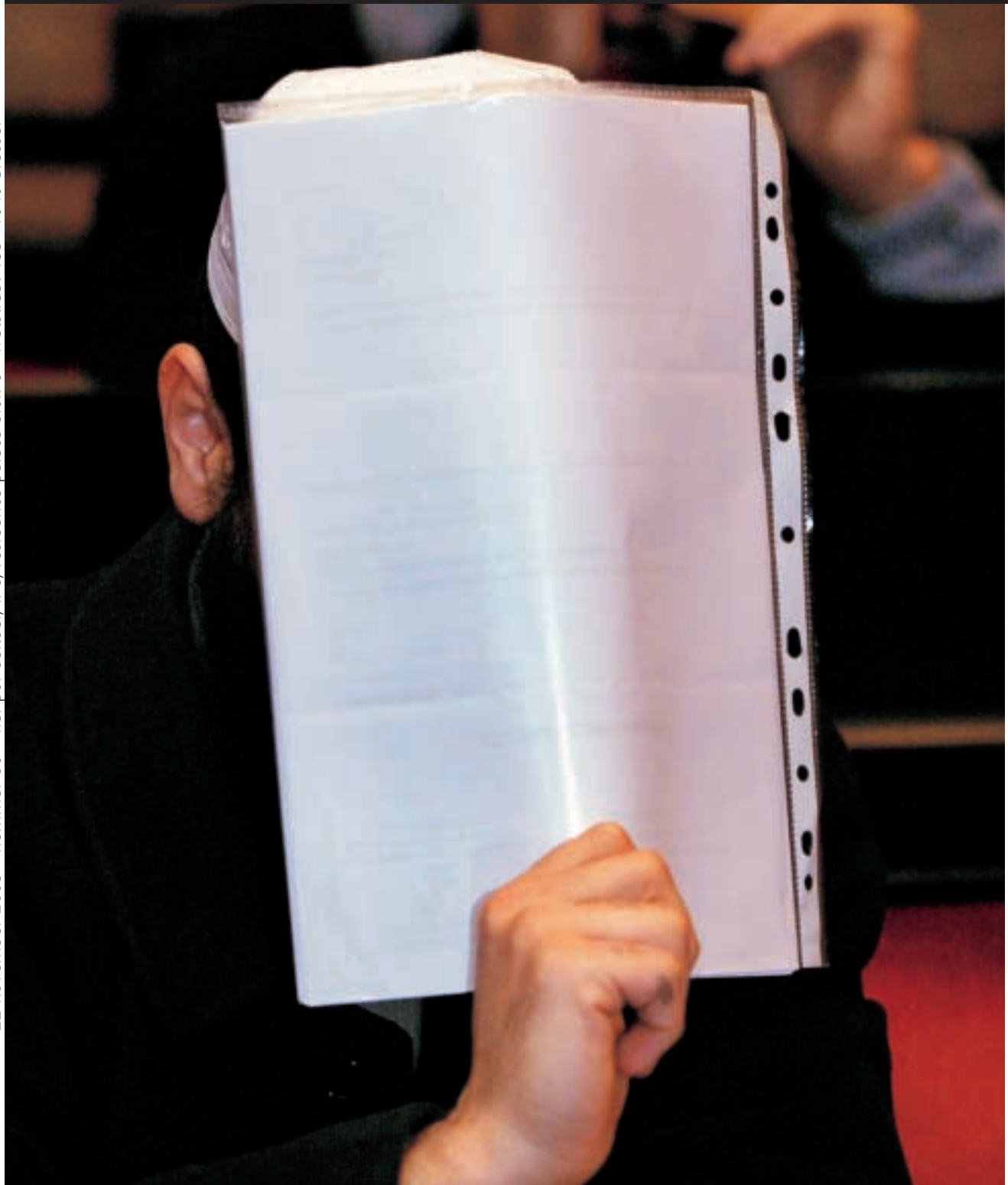
Ook echtgenote Lamine vordert vernietiging Bronnenwet
Europese aansprakelijkheidsregels en antiterreurbeleid bedreigen journalistiek
Staf De Lie van Het Nieuwsblad: 'Eens journalist, altijd journalist'
Dossier: VVJ verwelkomt persmedewerkers
En freelancers gaan niet lang mee

BELGIE-BELGIQUE PB 8900 IEPER I 3/8/36 afgiftekantoor Ieper

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

22 november 2005 - nummer 86 - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

Journalistic Excellence Award

[editie 2006]

De Citigroup Prijs voor Journalistiek Talent

beloont jaarlijks economisch/financiële journalisten.

De winnaars worden uitgenodigd op een internationaal seminarie aan de Columbia University, NY, USA.

Daar krijg je de kans om deel te nemen aan gesprekken en workshops met vooraanstaande academici en beleidsmakers.

Verder worden verschillende bezoeken georganiseerd aan instellingen zoals de New York Stock Exchange, de World Bank, het IMF, Bloomberg Business News en de Federal Reserve. Eén dag is voorzien voor ontmoetingen met top-executives van Citigroup.

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
BEROEPSJOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be
Luc STANDAERT

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Kim DUCHATEAU
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
Photo News

REDACTIESECRETARIAAT EN ABONNEMENTEN

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

PUBLICITEITSREGIE

Media-Service
info@media-service.be

LAYOUT EN DRUK

Drukkerij Deman NV
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18

ALS DE STORM IS GELUWD

Marc Van de Looverbosch

Verskillende persmensen hebben er flink van langs gekregen tijdens de rellen in Frankrijk: vernieling van hun materiaal, pure intimidatie tot zelfs stevige klappen. Het zal het risico van het vak wel zijn. De rol van de pers om een 'juist' beeld op te hangen wordt er niet makkelijker op. Toch zijn er niet al te veel klachten gehoord over ongezonde sensatiezucht. Laat staan dat de pers de feiten zou opkloppen. Integendeel, de minister van Binnenlandse Zaken heeft de pers zelfs bedankt voor de serene manier van verslaggeving. Een zeldzame keer was het niet allemaal de schuld van de pers.

Toch dragen we hier met z'n allen een grote verantwoordelijkheid. De media creëren een domino-effect: de ene rel lokt de andere uit. Maar feiten zijn feiten waar niemand omheen kan, of we dat nu prettig vinden of niet. Het gaat wel om de manier waarop die feiten in beeld worden gebracht en uitgelegd. Dat de pers niet altijd welkom is bij onlusten, is begrijpelijk. Heethoofden kunnen via beelden geïdentificeerd worden. En wijken zijn niet opgezet met een persmeute die alleen komt likkebaarden als er sensatie te rapen valt en liefst zoveel mogelijk.

Hier laten de media kansen liggen: ga ook eens kijken als de storm is geluwd. Maar miserie, verloedering, discriminatie verkopen minder goed en daarom komen sommige bevolkingsgroepen gewoon niet in het nieuws. Ze zijn ook niet interessant voor de meeste politici omdat het wijst op een falend beleid. Juist daarom moeten de media meer aandacht schenken aan die vergeten wijken en mensen. Of ze blijven onzichtbaar in het duister staan tot de frustratie ongeremd uitbarst.

Intussen zeggen Europese politiediensten dat de media een belangrijke rol kunnen spelen in de strijd tegen fraude en corruptie. Berichtgeving helpt om de burger bewust te maken van wat Europa daar tegen doet. Goede communicatie en openheid tussen pers en politie is een uitstekend middel bij het opsporen en voorkomen van fraude, vindt de politie. Ook heel ingewikkelde dossiers mag de pers niet links laten liggen. Als we dan morgen nog eens uitpakken met een groot corruptieschandaal, moeten de politici dus geen moord en brand schreeuwen dat de pers de anti-politiek voedt. De politie uw vriend, ook van de pers? Wie had dat ooit durven dromen?

Foto: Johan Van Cutsem

UIT DE VVJ	3
ACTUEEL	
Arbitragehof buigt zich over Bronnenwet	5
Hoofdredacteuren debatteren over toekomst van de krant	6
Europa bedreigt persvrijheid	7
Nooit meer te laat op een persconferentie	7
SCHEEF BEKEKEN	5
DOSSIER	
VVJ verwelkomt persmedewerkers	9-12
Drie portretten van journalisten in bijberoep	10-11
MENS ACHTER HET NIEUWS	
Staf De Lie: 'Eens journalist, altijd journalist'	13
MIDDENSTANDSBLUES	
VVJ peilde naar werkomstandigheden freelancers	14-15
FORUM	
Aidan White (IFJ): 'Anti-terreur mag geen anti-pers worden'	16-17
DE DEADLINE VOORBIJ	18
IN MEMORIAM	19

*Pers en privacy, het blijft elke dag weer een moeilijke evenwichtsoefening met in dit geval dit concrete resultaat. Enkele beklaagden stelden er duidelijk geen prijs op te worden gefilmd of gefotografeerd bij de aanvang van het proces tegen 14 vermeende GICM-militanten, dat op 16 november in Brussel van start ging. GICM staat voor Groupe Islamique Combattant Marocain.
(Foto Philip Reynaers - Bert Van Den Broucke / PhotoNews)*

OOK ECHTGENOTE LAMINE VRAAG Vernietiging BRONNENWET

Pol Deltour

Niet enkel de Leuvense hoogleraar Luc Lamine, maar ook diens echtgenote Maggy Weemaes vordert de vernietiging van de Bronnenwet bij het Arbitragehof.

Net zoals haar echtgenoot Luc Lamine (niet te verwarren met de gelijknamige Antwerpse politicommissaris), is Weemaes actief bij het Vlaams Belang. Voor die partij zetelt ze in de gemeenteraad van Rotselaar.

Weemaes zegt dat ook zij persoonlijk benadeeld is door een paar anonieme getuigenissen van Leuvense hoogleraren over haar man in *De Standaard* en *De Morgen*, naar aanleiding van diens kandidaatstelling voor het VB bij de gemeenteraadsverkiezingen in Rotselaar in 2000. De AVBB weerlegt evenwel, als tussenkomende partij bij het Arbitragehof, dat Weemaes daarmee over een voldoende belang zou beschikken om te procederen tegen de Bronnenwet.

Overigens is het ook twijfelachtig of het Arbitragehof zal aanvaarden dat Lamine zelf een voldoende juridisch belang

heeft. Lamine voerde in zijn verzoekschrift aan dat hij na de publicaties bij het parket klacht had ingediend tegen de Leuvense collega's die anoniem over hem hadden getuigd, maar dat blijkt te zijn verzonnen. Volgens de advocaat van de Belgische regering diende Lamine pas heel onlangs die klacht in, en zo heeft hij "op kunstmatige wijze een dossier proberen te creëren".

Ten gronde voert het koppel Lamine-Weemaes ondermeer aan dat de Bronnenwet aan journalisten al te verregaande 'straffeloosheid' geeft. Een argument dat geen hout snijdt nu de wet aan de bestaande aansprakelijkheden van de pers geen komma wijzigt. In haar aanvullende verzoekschrift heeft Maggy Weemaes het ook nog over een voortrekking van mensen met een andere dan blanke huidskleur (sic)

s c h e e f b e k e k e n

"In wezen heeft het Vlaams Belang de media niet nodig om verder te groeien. Het VB communiceert zeer rechtstreeks met zijn kiezers via allerlei krantjes en pamfletten. Het geld van de partij stroomt nagenoeg uitsluitend naar de oorlogskas en naar communicatie. (...) Het VB heeft ook geen last van de spreidstanden van de eigen partij. Wellicht zijn de breuklijnen er wel, maar de structuur van de partij is zodanig dat alles binnenskamers blijft of dat men het gewoon niet durft uitspreken."

Politicooloog Stefan Walgrave (UA) in De Morgen van 3 november 2005

"Geen wijven in mijn show."

Sportjournaliste Mieke Houtteman citeert Carl Huybrechts toen bleek dat zij de enige beschikbare journalist was om een item in te spreken voor Champions League Magazine, in Weekend Knack van 9 november 2005

"Er is een tijd geweest dat 'kunstjournalistiek' de grote media in Vlaanderen een chique afluans verleende. Er is een tijd geweest dat onze zogenaamde kwaliteitskranten elkaar met kwalitatief hoogstaande kunstjournalistiek beconcurrerden. Ik vrees dat die tijd voorbij is. Dat hoogstaande kunstjournalistiek niet meer voorkomt in de berekening en strategieën van de media-marketeers. De tijd is niet ver meer dat wij over kunstenaars en schrijvers in de massamedia alleen nog zullen vernemen dat zij kanaries fokken of nooit lang getrouwd zijn, zoals Albert Camus in 1954 al sarcastisch opmerkte."

Frank Albers in Knack van 2 november 2005

"Echt bang om straks naar Pakistan op fotoreportage te trekken ben ik niet. Ik heb veel meer schrik als ik mij tijdens de Mechelse derby tussen de hooligans begeef."

Persfotograaf Patrick Hattori in Gazet van Antwerpen van 5 november 2005

"In de negen maanden dat ik voor de VRT werk, heb ik meer geleerd over televisie dan in de voorbije 15 jaar [bij VTM] samen. In dit huis wordt nog nagedacht over wat televisie kan betekenen voor de kijker. Het mag dan een cliché zijn, maar bij de openbare omroep draait het om zoveel meer dan kijkcijfers alleen."

Canvas-nethoofd Bart De Poot in De Tijd van 22 oktober 2005

"Mijn eerste informatiebronnen zijn de internationale en de Franse media. De VRT bekijk of beluister ik niet. De RTBf is een pessimistische zender die syndicalistisch denkt en doet. Volgens RTBf is er maar één soort berichten van belang: sociale conflicten, en die krijgen de Walen dus van 's morgens tot 's avonds geserveerd."

Topindustriële Albert Frère in Trends van 10 november 2005

"Op weg naar mijn duizendste assisenproces kan ik getuigen dat de omstandigheden waarin de pers een proces voor het assisenhof moet volgen, wraakroepend zijn. Zonder relaties staat men nergens. Te weinig plaats, de schamele plaatsen ingenomen door toeristen of lieden zonder perskaart, stoelen die rugletsels veroorzaken, ongemakkelijke tafels, geen stroomvoorziening, geen internetaansluiting, geen procesagenda, erbarmelijke geluidsinstallatie en, steeds vaker, de materiële onmogelijkheid om nog informeel met een magistraat te spreken. Met advocaten des te meer, maar dat komt niet altijd de precieze informatie ten goede."

Gerechtsjournalist Gust Verwerft in De Juristenkrant van 9 november 2005

EUROPESE AANSPRAKELIJKHEIDSREGELS BEDREIGEN JOURNALISTIEK

Pol Deltour

In de schoot van de Europese Unie is een aansprakelijkheidsregeling voor de pers in de maak die een zware hypotheek dreigt te leggen op de vrije journalistiek.

Stel: als Belgisch journalist belicht je de kuiperijen van een Italiaanse industrieel, een Nederlandse topvoetballer of een Oostenrijkse bankier. Welk recht is dan toepasselijk, als die mensen een publicatieverbod, rechtzetting of schadevergoeding gaan claimen: het Belgische of het buitenlandse? Het Europees Parlement kwam in de zomer tot de conclusie dat bij vermeende laster of inbreuken op de privacy vanwege de pers het recht van toepassing is van het land "waarop de publicatie of uitzending vooral is gericht". Voor zover dit criterium niet werkbaar blijkt, gaat het om het recht van het land "waar de redactionele lijn van het betrokken medium uitgestippeld wordt".

Voor de Europese Federatie van Journalisten (EFJ) ging het om een aanvaardbare regeling. Het alternatief zou zijn geweest dat journalisten hadden moeten rekening houden met al de verschillende rechtsstelsels van de landen van de vermeende slachtoffers van laster of privacyschending. Wat in de praktijk totaal onwerkbaar zou zijn voor de pers en een aantasting van de persvrijheid.

De zogenaamde Rome II-regeling moest wel nog het fiat krijgen van de Europese Raad, waar alle nationale regeringsleiders in zitten. En daar – althans in het voorberei-

dende Comité voor Burgerlijk Recht – zorgt een Duits voorstel voor grote beroering. De Duitsers stellen het vermeende slachtoffer van berichtgeving helemaal centraal, en willen dat dit op basis van zijn eigen nationale recht en voor zijn eigen nationale justitie de betrokken journalist kan aanklagen. De enige voorwaarde is dat de publicatie ook effectief in dat land werd verspreid. Het vermeende slachtoffer zou ook kunnen kiezen voor een klacht in een ander land, en dan wordt het recht toepasselijk van het land waar de uitgever gevestigd is. Maar die laatste mogelijkheid zal zich in de praktijk allicht weinig voordoen.

De EFJ probeert samen met de nationale journalistenbonden de nationale regeringen ervan te overtuigen om terug te keren naar de door het Europees Parlement aanvaarde regeling. Makkelijk is dat niet, steun komt er op dit moment vooral van de Belgische, Franse, en Hongaarse regeringen. Het Duitse amendement bevat overigens nog een voorstel dat problematisch is. Europa zou immers ook de instelling van een Europese Mediacode en een Europese Mediaraad voor 'zelfregulering' opleggen. EFJ en nationale journalistenbonden vinden unisono dat dergelijke initiatieven uitsluitend van de journalistengemeenschap zelf kunnen uitgaan.

NOOIT MEER TE LAAT OP EEN PERSCONFERENTIE !

De VVJ-Journalistenagenda 2006 is uit. Alle beroepsjournalisten, stagiairs en ereleden die VVJ-lidgeld betaalden voor 2005 krijgen er eind november of begin december een in de bus. Ook wie in 2006 toetreedt tot de vereniging kan een exemplaar krijgen, althans zolang de voorraad strekt. De agenda is niet in de handel verkrijgbaar.

Zoals de eerste editie vorig jaar, bevat de Journalistenagenda 2006

- Om te beginnen de nodige schrijfruimte – niet onbelangrijk voor journalisten;
- Een pak nuttige gegevens: belangrijke wetgeving en deontologische codes, de volledige VVJ-nomenclatura, fiches van alle Vlaamse redacties, contactgegevens van allerlei organisaties en instanties;
- Per kalenderdatum: zowel in het oog te houden toekomstige gebeurtenissen als noemenswaardige evenementen uit de persgeschiedenis;
- Per week: een taal-, een deontologische of een gezondheidstip;
- Eveneens per week: een paar quotes om bij na te denken;
- En tot slot datgene wat u in elke deftige agenda aantreft, van de lijst van internationale telefoonnummers tot en met de wereldkaart met tijdzones...

Alle andere agenda's voor 2006 die u worden aangeboden, weigert u dus beleefd. Van ons krijgt u er nu eenmaal een véél betere.

– Vraagje over buitenlandse handel? –

Of over het starten van een eigen zaak, composteren, monumentenzorg, taalcursussen...? Kortom, u heeft een vraagje voor de Vlaamse overheid? U krijgt van ons meteen het antwoord, of we wijzen u de weg...elke werkdag tussen 9 en 19 uur.

De Vlaamse Infolijn
0800-3 02 01

Uw gids door de Vlaamse overheid

VVJ VERWELKOMT PERSMEDEWERKERS IN 2006

Pol Deltour

Vanaf Nieuwjaar kunnen ook persmedewerkers verbonden aan de algemene nieuwsmedia lid worden van de VVJ. Het gaat om correspondenten die in bijberoep journalistiek werk verrichten voor kranten, magazines en omroepen. Een officiële erkenning zoals de beroepsjournalisten krijgen ze voor de duidelijkheid niet, nationale persdocumenten evenmin. Maar voor een lidgeld van 60 euro kunnen ze wel een beroep doen op de informatievoorziening en service van het VVJ-secretariaat.

Duidelijkheid voorop. De VVJ richt zich tot persmedewerkers verbonden aan de algemene nieuwsmedia. Het gaat dus om dezelfde media als die waarvoor beroepsjournalisten werken, niet om belangengebonden of gesloten nieuwskanalen dus. De Erkenningscommissie voor Beroepsjournalisten hanteert intussen wel een vrij ruime definitie van 'algemene informatiemedia', en rekent daaronder alles wat vrij in de krantenkiosken en op de kabel beschikbaar is.

Voor journalisten die in hoofdberoep voor de algemene nieuwsmedia werken werkte de wetgever in 1963 al een officieel statuut uit: dat van beroepsjournalist. Traditioneel bekommerde de AVBB/VVJ zich uitsluitend om deze erkende beroepsjournalisten, en de uitbreiding van de VVJ richting persmedewerkers is dan ook een belangrijke stap in de geschiedenis van de vereniging. Achtereenvolgens de Raad van Bestuur en een statutaire algemene vergadering van de VVJ keurden de doorbraak afgelopen jaar goed. Meer dan een argument bracht de VVJ-leden hiertoe (zie kaderstuk).

Persmedewerkers die lid willen worden van de VVJ betalen 60 euro per jaar (beroepsjournalisten betalen 105 euro, stagiairs 70 euro). In ruil daarvoor kunnen ze een beroep doen op de service van het VVJ-secretariaat en op de informatiekkanalen van de vereniging (zie kaderstuk op pagina 12).

Officiële persdocumenten krijgen de persmedewerkers voor de duidelijkheid niet. En ook de hieraan verbonden materiële voordelen (zoals toegangsfaciliteiten en prijsskortingen bij het openbaar vervoer) zijn voor hen niet weggelegd. Een VVJ-lidkaart 2006 wordt wel gegeven. En als VVJ-lid kunnen de persmedewerkers deelnemen aan algemene ledenvergaderingen, zij het zonder stemrecht (dat aan de beroepsjournalisten voorbehouden blijft).

Beroepsjournalisten blijven met andere woorden de 'core business' uitmaken van de VVJ/AVBB. Het gaat dan ook om journalisten die voor hun hoofdinkomen afhankelijk zijn van journalistiek. Bovendien mogen zij, om erkend te worden en blijven, geen commerciële nevenactiviteiten ontplooiën. De wet van 30 december 1963 stelde deze erkenningsvoorwaarde in om de professionele en intellectuele onafhankelijkheid van de beroepsjournalisten te waarborgen. Wat ook verantwoordt waarom zij – en niemand anders – bepaalde voordelen en faciliteiten krijgen. Officiële persdocumenten bijvoorbeeld, maar ook sociale tegemoetkomingen en enkele materiële voordelen (zie De Journalist van oktober).

Het lidmaatschap als persmedewerker vormt overigens geen aanloop naar een erkenning als beroepsjournalist, zoals dat wel voor het stagiairsstatuut geldt. Als persmedewerker is men nu eenmaal niet in hoofdberoep journalistiek bezig, wat een erkenningsvoorwaarde vormt voor zowel stagiairs als

Lees verder op pagina 12

WAAROM PERSMEDEWERKERS VANAF 2006 LID MOGEN WORDEN VAN DE VVJ

- De **nieuwsmedia** werken even goed met losse medewerkers als met vaste beroepsjournalisten samen, en dat fenomeen is de voorbije jaren alleen maar in belang toegenomen. Denk aan de talloze correspondenten voor lokale, sport- en culturele berichtgeving.
- De betrokken groep zit in grote mate met **dezelfde vragen en problemen** als beroepsjournalisten. Veel van die vragen komen nu al op het VVJ-secretariaat toe. Het gaat dan om problemen rond het statuut van de freelancer, vergoedingen, mediarecht en juridische aansprakelijkheid, deontologie...
- Het betrekken van de groep persmedewerkers bij de vereniging moet toelaten collectief een vuist te maken rond behoorlijke **vergoedings- en werkvoorwaarden**. Het heeft geen enkele zin om met de mediaverantwoordelijken afspraken te maken voor beroepsjournalisten als die bazen daar voor de losse medewerkers toch systematisch onder gaan.
- Het opnemen van de persmedewerkers in de vereniging laat ook een verdere stroomlijning toe op het vlak van **deontologie**, aangezien de nieuwe leden (zoals de beroepsjournalisten) de deontologische codes en de werking van de Raad voor de Journalistiek erkennen.
- De **VJPP**, beroepsvereniging van de journalisten verbonden aan de 'periodieke' (gespecialiseerde) pers, werkt al langer met de twee categorieën van journalisten. Ook de Belgische **Sportpersbond** kent een categorie 'sportmedewerkers' (niet-beroepsjournalisten). De Nederlandse **NVJ** kent naast de gewone leden/journalisten in hoofdberoep ook de categorieën 'parttime leden' en 'buitengewone leden' (onder wie startende freelancers).
- Tot slot wordt van **politieke zijde** sinds enige tijd aangedrongen op meer aandacht voor de persmedewerkers. Een CD&V-voorstel van begin 2004 beoogt zelfs een wettelijke erkenning voor de 'journalisten in bijberoep'. Het nieuwe VVJ-initiatief maakt dit wettelijk ingrijpen omzeggens overbodig.

VRIESKOU EN MAGIE

PORTRET VAN DRIE JOURNALISTEN IN BIJBEROEP

Ivan Declercq

Ze hebben een mooie voltijdse baan, wonen leuk in een recent en smaakvol ingericht huis en zouden het schrijven voor geen geld willen missen. De journalist in bijberoep. Drie portretjes.

ERIK VANDEWALLE, GVA-CORRESPONDENT VOOR STABROEK EN OMGEVING

(Foto Wouters & Fasseur)

Erik Vandewalle: 'Schrijven houdt me wakker'

Erik Vandewalle (51) is leraar Nederlands en sinds 1993 correspondent voor *Gazet van Antwerpen*. Stabroek, Hoevenen, Putte, Zandvliet, Lillo, Berendrecht is zijn terrein, hij kent er God en klein Pierke. "Voor mij was het correspondentschap een manier om een burn-out tegen te gaan. Als je 40 bent, heb je iets nodig om niet uitgeblust te raken in het onderwijs. In mijn geval: het schrijven. Het houdt je wakker."

Vandewalle is tussen 1996 en 2000 even gestopt met zijn werk voor GvA, omdat hij met enkele anderen een eigen krantje was begonnen, *De Week*, en een huis-aan-huisblad, *De Nieuwe Week*. Toen dat avontuur op de klippen liep, is hij door GvA benaderd om opnieuw correspondent te worden. "Men vindt moeilijk jonge mensen die dat willen blijven doen. Ze kunnen er niet van leven en nemen een andere job, die vaak niet te combineren valt met het correspondentschap. Als leraar heb ik veel vrije tijd. Maar bij een jaarlijkse correspondentenbijeenkomst zie ik nog maar weinig mensen uit mijn begintijd."

"Ja, ik heb wel even gespeeld met het idee om fulltime journalist te worden, maar ik geef te graag les. Anderzijds houdt het schrijven me alert. En je ontmoet als correspondent veel mensen."

Minder leuk vindt hij ongevallen, branden, bloederige toestanden. "Als het qua menselijk drama te erg is, heb ik liever dat een vaste redacteur er naartoe gaat." Ook in verkiezingstijden wil het wel eens moeilijk werken zijn. "Politici hangen dan vaker aan de bel en het is zaak niet in een of andere politieke val te trappen, kritisch te blijven."

De samenwerking met de krant is nu goed, zegt hij. "Maar

dat hangt af van je contactman op de redactie. Met de vorige liep het wat stroever." Hij geniet vooral van de vrijheid die hij heeft als correspondent. "Als ik eens een week geen zin heb, dan kan dat. Natuurlijk, je hebt wel een engagement bij de krant. En voor het warm houden van je contacten is continuïteit belangrijk."

Vandewalle noemt het een uit de hand gelopen hobby, hij weet dat het financieel niet leefbaar zou zijn. "Je ziet zelfstandigen die voor slechts één krant werken. Dat noem ik schijnzelfstandigheid. Nee, fulltime freelancers hebben het erg hard. Ze zijn zo kwetsbaar. Ik ga dan ook geen fotograaf het brood uit de mond stoten door zelf foto's te nemen. En van mij mogen ze de fulltime zelfstandigen gerust meer betalen dan ons, correspondenten in bijberoep."

Een lidmaatschap van de VVJ ziet hij wel zitten. Maar een perskaart hoeft voor hem niet echt. "Ik heb die nog maar zelden nodig gehad. Interessanter lijken me de diensten van het VVJ-secretariaat, het maandblad *De Journalist* en de volledige toegang tot de VVJ-website."

GREET VAN 'T VELD, CULTUURMEDEWERKSTER BIJ KNACK

Greet Van 't veld: schipperen met de tijd (eigen foto)

Even nog is Greet Van 't veld (39) fulltime moeder van Roel (3 maand). Maar binnenkort keert ze terug naar haar baan als muzieksamensteller bij Klara. Daarnaast is ze sinds begin 2000 actief als recensente van klassieke muziek voor *Focus Knack*, en interviewt ze af en toe voor de cultuurrubriek van *Knack*.

"Toen ik musicologie studeerde, wilde ik een beroep waarin ik kritisch zou kunnen zijn. Ik had geen zin om in een of

ander archief te verdwijnen, ik wilde volop in het concertleven staan. En ik heb ook altijd graag geschreven."

"Mijn baan bij de radio is vooral receptief, naar muziek

luisteren. Schrijven is iets meer actief. Muziek samenstellen is creatief, terwijl ik als recensente de creativiteit van anderen kritisch mag beoordelen. Door veel naar muziek te luisteren, ben ik natuurlijk ook kritischer geworden. Je kunt geen recensent zijn als je pas bent afgestudeerd, want dan mis je nog een *fond*."

Een voltijdse baan bij de radio, sinds kort ook moeder en daarnaast nog platen bespreken voor *Focus Knack*. Is dat goed te combineren? "Het vergt wat schipperen qua tijd. Maar ik heb mezelf opgelegd alleen tijdens het weekend platen te beluisteren voor recensies. Ik ben daar dan geconcentreerd mee bezig en er gaat heel wat tijd in zitten."

Het leukste aan haar bijberoep vindt ze dat het haar verplicht om bij te blijven op muzikaal vlak, om de actualiteit te volgen. Als haar wordt gevraagd naar een minder prettig aspect, noemt ze de relatief lage honorering, in verhouding tot de tijd die ze erin stopt. "Maar ik doe het niet puur voor het geld", voegt ze er snel aan toe. "En bovendien krijg je als recensent al die nieuwe platen zomaar toegestuurd. Voor een muzikliefhebber toch mooi meegenomen, niet?"

Een fulltime baan als journalist heeft ze nooit overwogen. "Als freelancer krijg je te weinig respect en honorering, en in loondienst lijkt het me risicovol, als ik het verloop op redacties zie. Bovendien doe ik mijn werk bij de VRT erg graag en zijn daar veel mogelijkheden om intern te switchen."

Dat bijberoepers nu ook tot de VVJ kunnen toetreden, juicht ze toe. "Het betekent dat ze eindelijk aandacht krijgen, en bij eventuele problemen ergens terecht kunnen."

FRANCIS NEVENS, SPORTCORRESPONDENT VOOR HET LAATSTE NIEUWS

Francis Nevens (33) heeft door knieblessures het voetballen moeten opgeven en is sinds een jaar vrijetijdswielrenner. Hij woont in Asse, op een steenworp van *Het Laatste Nieuws*. Beroepshalve is hij service development manager bij Servicom, een bedrijf dat defecte gsm's herstelt, in opdracht van producenten als Nokia of operatoren als Proximus, Base of Mobistar. Zijn hart ligt nog bij het voetbal. Als correspondent volgt hij onder meer de eersteklasser FC Brussels.

"Ik ben voor *HLN* begonnen in oktober 1993, de wedstrijd Asse-Grimbergen, in 2de provinciale. De krant bleek in mij geïnteresseerd nadat ik er spontaan mijn afstudeerwerk was gaan aanbieden. Ik heb communicatiemanagement gestudeerd en mijn eindwerk ging over sportjournalistiek."

"Al op mijn vijftiende wist ik dat ik iets met journalistiek zou doen. En voetbal is altijd mijn passie geweest. De combinatie leek me ideaal. Beroepsjournalist worden? Had ik wel gewild, ja. En even heeft het erin gezeten. Ik heb een jaar als RVA-stagiair gewerkt bij *HLN*. Maar toen ik zou worden aangeworven, kreeg ik te horen dat ik door besnoeiingen uit de boot viel. Ik heb toen een andere job gezocht, die ik overigens ook graag doe."

Nevens bleef wel voetbalmedewerker voor *HLN*. Provinciale afdelingen, plus Hekelgem in 4de klasse. In twee jaar tijd promoveerde die club naar 2de klasse, en Nevens promoveerde mee. "En dan kom je terecht in verslaggeving die meer vergt dan het feitelijke relaas van een wedstrijd. Ik ben ook gevraagd om Strombeek te volgen in 2de klasse, dat uiteindelijk is opgegaan in FC Brussels, en zo ben ik in 1ste klasse gekomen."

(Foto Nick Hannes)

Francis Nevens: via Strombeek gepromoveerd tot 1ste klasse.

Lange werkdagen, weekends in het voetbalstadion en tussendoor nog commentaren sprokkelen. Is er nog tijd voor vrouw, zoon en dochter? "Het ligt soms eens moeilijk. Maar ik heb inmiddels ervaring en een netwerk, waardoor ik de zaken goed kan regelen. En ik moet zeggen dat ik veel steun krijg van mijn vrouw. Anderzijds probeer ik nu op zondagmiddag niet meer naar het voetbal te gaan als ik er niet per se moet zijn."

"Minder leuke kantjes? De vrieskou, de soms verre verplaatsing op donkere zaterdagavonden terwijl je gezin knusjes voor de televisie zit. Of een wedstrijd waarin helemaal niets gebeurt, terwijl je toch wordt verondersteld het afgesproken aantal regels te schrijven. Ik bel nu wel de redactie, als er niets te zien was. Dan schrijf ik wat minder."

"Anderzijds: ik heb journalistiek altijd magie gevonden. Die magie van een tekst te creëren en de voldoening die gepubliceerd te zien en zelfs becommentarieerd aan de toeg in de kroeg. Dan voel je dat wat je schrijft ook leeft bij de mensen."

Financieel heeft hij een bevredigende regeling met *HLN*, zegt hij. "Maar je moet het natuurlijk niet in uurloon gaan berekenen, want dan is het weer erg krap. Beroepsjournalist in loondienst zou ik nog overwegen. Maar een professionele freelancer zou ik niet willen worden."

beroepsjournalisten (die respectievelijk drie maanden en twee jaar journalistieke hoofdactiviteit moeten kunnen bewijzen). En nog dit. De persmedewerkers worden alleen lid van de Vlaamse VVJ, niet van de federale AVBB. Ook dat is een verschil met de erkende beroepsjournalisten en stagiairs die automatisch van de Vlaamse én de Belgische beroepsunie lid zijn.

Persmedewerkers van algemene nieuwsmedia die VVJ-lid willen worden, dienen een aanvraagformulier in te vullen dat op de verenigingsite www.journalist.be te vinden is. Daarin

moeten ze hun journalistieke activiteiten omschrijven en staven. Tevens moeten ze hun opdrachtgever of hoofdredacteur laten bevestigen dat ze voor het betreffende medium corresponderen. Ook twee erkende beroepsjournalisten moeten het aanvraagformulier ondertekenen. De persmedewerkers erkennen door hun handtekening de bestaande deontologische codes en het gezag van de Raad voor de Journalistiek. De Raad van Bestuur onderzoekt op zijn maandelijkse vergaderingen de kandidaturen. Het lidmaatschap wordt toegekend per kalenderjaar, wat betekent dat persmedewerkers tegen elk jaareinde een nieuwe aanvraag moeten indienen.

DE VOORDELEN VAN EEN VVJ-LIDMAATSCHAP VOOR PERSMEDEWERKERS (60 EURO/JAAR)

- **Service van het secretariaat**
Met alle vragen van administratieve, sociale, juridische of deontologische aard kan u terecht op het secretariaat. Dit omvat een nationaal secretaris/jurist, een adviseur voor de freelancers en twee administratieve krachten.
- **Gepaste aandacht voor freelancers**
De VVJ heeft een speciale adviseur voor freelancers in dienst. U ontvangt tevens een exemplaar van het Vademecum voor Zelfstandige Journalisten dat in 2006 verschijnt.
- **Beroepsaansprakelijkheid**
Mogelijkheid tot het intekenen op de nieuwe collectieve polis beroepsaansprakelijkheid die de AVBB voor zijn leden zal afsluiten.
- **Publicaties**
U ontvangt het maandblad De Journalist (48 euro per jaar voor niet-leden), de Journalistenagenda 2006, en u krijgt toegang tot de verenigingsite www.journalist.be.
- **Belangenbehartiging, solidariteit**
Uw lidmaatschap maakt het de VVJ mogelijk blijvend op te komen voor betere werkvoorwaarden voor journalisten.

CATEGORIEËN VAN JOURNALISTEN

ALGEMENE NIEUWSMEDIA

Beroepsjournalisten
(wet 30/12/1963)

(niet-leden)

leden
VVJ/AVBB

Persmedewerkers

leden
VVJ

(niet-leden)

PERIODIEKE (GESPECIALISEERDE) PERS

Journalisten van beroep
(KB 12/4/1965)

Medewerkers

Beroepsunie VJPP

**ALLE INFORMATIE OVER HET NIEUWE LIDMAATSCHAP VOOR PERSMEDEWERKERS
VINDT U OOK OP WWW.JOURNALIST.BE
DOWNLOAD DAAR OOK HET AANVRAAGFORMULIER !**

VVJ/AVBB
Résidence Palace – blok C – lokaal 2232, <Wetstraat 155, 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70 – Fax 02/235.22.72
www.journalist.be - info@journalist.be
Bank 210-0319706-46

STAF DE LIE (70): 'JOURNALIST BEN JE VOOR 'T LEVEN'

Jan Backx

Een ontelbaar aantal journalistieke generaties geleden ving ik van de oude Antwerpse paleisrot Arnold Douliez een groot compliment op aan het adres van zijn Nieuwsblad-collega Staf De Lie. "Staf", zei Arnold, "is uit het goede journalistieke hout gesneden. Ge kunt hem naar gelijk wat sturen, hij komt altijd met een bruikbaar stuk terug."

Zoveel later staat de ondertussen 70-jarige eik uit de Antwerpse havenpolders nog steeds overeind. In Het Nieuwsblad van vandaag blijven de SDL-weetjes over de Antwerpse haven, economie en luchtvaart dik gezaaid. Staf is daarmee een opmerkelijk fenomeen, net nu de politiek gilt over 'langer werken' en onze eigenste persbond een niche opfleurt voor de actief gepensioneerden.

Altijd even afgeborsteld-sportief, in tweed vest met discreet Marnixring-speldje, en met de kloeke, geblokte gestalte van een John Kennedy, is Staf De Lie het prototype van de voorkomende Vlaams nationalist. Wat hij zijn hele leven lang in hart en nieren is geweest. Ieder brokje levensverhaal van Staf is goed voor een afzonderlijk boek. Zijn wortels bijvoorbeeld: in de buurt van havendorp Lillo, waar nog aan *gansrijden* (!) wordt gedaan, een rare discipline waarin Staf ooit de *koningstitel* wegkaapte. "Mijn betovergrootvader was in die streek landdrost. Daar waar nu BASF staat, had onze familie drie grote boerderijen. Zes meter onder de huidige opgespoten grond... Kunstschilder Nicasius De Keyser (van de De Keyserlei, ja!) bengelt ergens aan onze stamboom. Mijn vader was boer, voorzag naties, brouwerijen, rijkswacht en leger van eten voor hun paarden, én hij nam in 1940 als Belgisch officier deel aan de slag van Duinkerken. Hij belandde in Duitse krijgsgevangenschap en kwam er fysiek gekraakt uit."

Staf De Lie: prototype van de voorkomende Vlaamse nationalist (Foto Nick Hannes)

Zoals alle latere journalisten blonk Staf al op school uit met zijn opstellen. "Ik was nogal fanatiek: ik gaf demonstratief witte bladen af bij het algebra proefwerk..." Begin jaren vijftig kon hij aan de slag bij het pas opgerichte regionale weekblad *De Polder*. Zijn allereerste stukje zit nog gebeiteld in zijn hoofd: *Paard slaat op hol te Berendrecht*.

Mede *Polder*-oprichter Jan Brusselaers wees Staf een poosje later de weg naar *Het Handelsblad*, nu een brok Antwerpse krantengeschiedenis. "Een boeiende tijd. Ik leerde Luc Van Gastel, Jan Merckx en Bruno De Winter kennen en je kon er mild bij glimlachen dat *La Métropole*, 't *Pallierterke* en *Het Handelsblad* in dezelfde drukkerij van de persen rolden. Ik zag er nog redacteuren die, statig rechtstaand aan hoge lessenaars, met de pen hun teksten schreven. Als jong broekje mocht ik nog mee op reportage met de laatste Belgische ijsvaarders."

In het Expo-jaar 1958 werd *Het Handelsblad* opgeslokt door de *Standaardgroep*. De Lie: "Ik moest afvloeien en vond een job bij de Vlaamse Toeristen Bond, van Jozef Van Overstraeten. Daar

maakte ik zes jaar lang het ledenblad en organiseerde ik ook reizen. Met goeie ouwe Dakota's naar Palma, zo kiemde het massatoerisme toen. Zekere dag werd ik ontboden bij Van Overstraeten: 'Man, gij hebt een goede pen en bij de Volksunie zitten ze te knoeien met hun ledenblad...' Het was zoveel als een marsbevel, in die tijd van Frans Van der Elst en Wim Jorissen."

Zo kwam Staf De Lie in 1964 als VU-verkozene op de banken van de Antwerpse gemeenteraad terecht. "Ik bleef er tot de fusie. 'k Zat ook een tijd in de provincieraad. Als jong mandataris-huisvader beleefde ik wel eens een pijnlijk moment. Zo kwamen mijn twee oudste kinderen ooit huilend van school. Ze hadden geen koek van de juf gekregen omdat hun papa bij die verduiveld boosaardige Volksunie was..."

Begin de jaren '70 vervoegde Staf dan de regio-redactie van *Het Nieuwsblad*. Eerst freelance omdat hij nog politiek actief was, vanaf 1979 tot aan zijn pensionering, nu zes jaar geleden, in vast dienstverband.

Tussen alles door heeft De Lie voor vanalles de nek uitgestoken. Voor PAK, het actiecomité voor de polders. Voor de luchthaven van Deurne, onder andere via de geesteskinderen van Freddy Van Gaever, Delta Air Transport en VLM. De Lie leerde zelfs vliegen! Zijn fascinatie voor het land Zuid-Afrika deed links en rechts wel eens wenkbrauwen fronsen, maar durver Staf – die zelfs de in onze oren bevreedende taal onder de knie kreeg – gaf plankgas en kleefde ooit een ZA-sticker op zijn auto. Voilà! En nu? Is Staf een voorbijgestreefd romanticus? Duidelijk niet, want zijn krant maakt nog wat graag gebruik van zijn know how, lang nadat het experiment van 't *Stad* – met zijn zowat 20-koppige Antwerpse redactieploeg en het chique brainstormmeubilair – uiteen is gespat.

"Het leek me maar niks om als gepensioneerde eindeloos naar mijn bibliotheek te zitten turen", vat hij het samen. "Journalist ben je voor het leven. Ter plekke gaan, desnoods ergens urenlang *onder de mat gaan liggen*, in je job de grootst mogelijke objectiviteit nastreven... ik ben er nog altijd door geboeid."

VVJ PEILDE NAAR WERKOMSTANDIGHEDEN FREELANCERS

MIDDENSTANDSBLUES

Een betere honorering, de beunhazen eruit en een sociaal statuut dat meer zekerheid biedt. Nee, de resultaten van de vorige maand onder freelancers gehouden enquête zijn niet echt verrassend. Wel verrassend is de relatief goede respons en de grote bereidheid mee te werken aan een zwartboek over de werkomstandigheden van zelfstandige journalisten. "Een illegale fruitplukker verdient hier meer."

Ivan Declercq

*"working for peanuts is all very fine
but I can show you a better time"*

(uit 'Drive My Car', Lennon-McCartney)

Van de 568 freelancers die per mail zijn benaderd, hebben 113 mensen geantwoord. Vijf van hen werken niet meer als freelancer en drie anderen brachten argumenten aan om de enquête niet in te vullen. Dat levert dus 105 bruikbare formulieren op.

Een van de eerste dingen die opvallen, is de vrij geringe anciënniteit als freelancer. Bijna 81% is minder dan vijftien jaar aan het werk als zelfstandige, en bijna 45% is zelfs minder dan vijf jaar bezig. Dat kan erop wijzen dat veel zelfstandigen het na een tijd voor bekeken houden. Of dat de 'anciens' zich niet geroepen voelen mee te werken aan een enquête.

Verzekeringen

Qua verzekeringen is er geen luxe bij onze zelfstandigen: 50 hebben een pensioenverzekering, 35 een inkomensgarantieverzekering en 27 een beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Voorts hebben nog 4 mensen hun foto- of filmmateriaal verzekerd. Maar 33 mensen melden totaal geen verzekering te hebben, wegens te duur. We kunnen alvast melden dat de VVJ nu druk onderhandelt met een verzekeraar over een beroepsaansprakelijkheidsverzekering tegen een heel gunstige premie, voor zowel loontrekkende als zelfstandige journalisten. Binnenkort nieuws daarover.

Ook opmerkelijk: freelancers kiezen als sociale verzekeringskas duidelijk drie instellingen, Acerta (21), SVMB (21) en VEV (20). Partena kan nog 5 respondenten bekoren, maar de rest zit verspreid over allerlei kassen. Dat journalistiek en cijferadministratie vaak geen goede vrienden zijn, mag blijken uit het feit dat 93 van de 105 respondenten – wellicht terecht – een beroep doen op een boekhouder voor hun 'paperassen'.

Auteursrecht is een heikel punt: 18 mensen hebben hun rechten bij de JAM geplaatst, 13 bij SOFAM en 9 bij SABAM. Acht mensen melden expliciet hun rechten voor zich te hebben behouden. In de praktijk worden de rechten vaak, onder druk, afgestaan aan de uitgever/opdrachtgever: 33 freelancers hebben dat expliciet gedaan en van de 28 mensen die melden "niets gedaan" te hebben, kan worden gevreesd dat een aantal onbewust een contract heeft getekend dat afstand van rechten bepaalt. Wie echt niets heeft ondertekend, behoudt uiteraard het auteursrecht voor zichzelf.

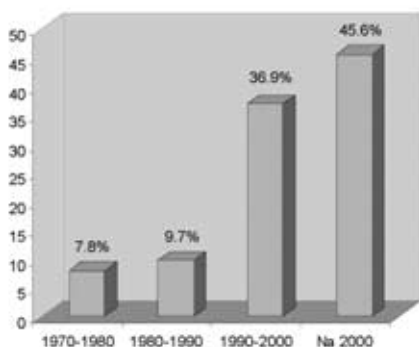
Knelpunten

*"you never give me your money
you only give me your funny paper
and in the middle of negotiations you break
down"*

(uit 'You Never Give Me Your Money', Lennon-McCartney)

Zoals kon worden verwacht, liggen de knelpunten vooral in het financiële vlak. In de eerste plaats willen de freelancers een betere honorering. De bedragen zijn nu veel te laag en ze worden de facto bepaald door de opdrachtgever. Het concept van gelijkwaardig onderhandelende partijen is hier een

Wanneer gestart als zelfstandig journalist

Nog wat cijfermateriaal: de meerderheid (68) van de respondenten is schrijvend journalist. Op de tweede plaats komen de fotografen (25), gevolgd door de cameramensen (14) en de TV-journalisten (11). De kwetsbaarheid van de zelfstandige journalist mag blijken uit het aantal klanten dat hij of zij heeft: 47 van de 105 respondenten werkt uitsluitend voor één klant. En van de 58 die melden diverse opdrachtgevers te hebben, zijn er heel wat die er maar een paar hebben of die

werken voor diverse bladen of zenders van eenzelfde klant. Een meerderheid (83) wordt betaald per opdracht of per stuk. Dagvergoedingen blijken vooral gebruikelijk voor cameramensen. Een kleine groep freelancers heeft een vast maandelijks bedrag afgesproken met de opdrachtgever. Hoewel het in principe niet hoeft, hebben 61 freelancers zich ingeschreven bij het ondernemingsloket, het vroegere handelsregister, en hebben er 36 een BTW-nummer. In tegenstelling tot wat kon worden verwacht, werken de meeste (79) zelfstandige journalisten uit onze enquête als een eenmanszaak. Achttien hebben een BVBA, 3 een EVBA en 2 een CVA. Maar er is ook één iemand met een NV.

fictie. Voorts worden overuren vaak niet betaald en is van indexering in de praktijk geen sprake. Dit knelpunt steekt met kop en schouders uit boven alle andere. Een enkeling vermeldt zelfs dat hij gestopt is met freelancen omdat het niet leefbaar is. Een ander meldt dat de minimumtarieven, die al laag zijn, toch minstens afdwingbaar moeten zijn. Aansluitend bij het voorgaande: de manier waarop freelancers tegen elkaar worden uitgespeeld is soms stuitend. Zo'n 15% van de respondenten brengt dit aan als een echt knelpunt. Ze hebben het over beunhazen die onder de adviesprijzen werken of zelfs zo goed als gratis beginnen, om toch maar in het wereldje binnen te geraken. Of over de oneerlijke concurrentie van "gratis werkende stagiairs, goedkope bijberoepers en dito geprepensioneerde journalisten". Er is een grote behoefte aan professionalisering, "de cowboys moeten eruit", heet het.

Zevenentwintig freelancers geven op een of ander wijze duidelijk aan dat een beter sociaal statuut nodig is, en ze willen dit bij de overheid bepleit zien. Het statuut van freelancer biedt weinig houvast, het creëert een onzekere toekomst. Een zelfstandige kan per definitie niet worden ontslagen, maar het verlies van een grote 'klant' – voor heel wat freelancers de enige klant – is meestal funest. Er wordt niet altijd een opzeg gegeven en er is geen sociaal opvangnet. Gepleit wordt voor het opnemen van een duidelijk gedefinieerde opzeggingstermijn in het aannemingscontract tussen freelancer en opdrachtgever. Enkele respondenten noemen de noodzaak van een standaard aannemingsovereenkomst als een van de prioriteiten.

Een andere financieel wrijvingspunt is het niet of erg laat betalen van kostenvergoedingen en het niet betalen van het stand-by zijn, vinden 19 respondenten. Ook gebeurt het nog altijd dat bestelde maar niet gepubliceerde bijdragen niet worden gehonoreerd. Dat druist in tegen de overeenkomst die de journalistenvereniging in 1987 heeft afgesloten met de vereniging van dagbladuitgevers. Als een bepaalde hoeveelheid tekst is afgesproken, dan moet die hoeveelheid worden betaald, ongeacht hoeveel er uiteindelijk van wordt gepubliceerd. Idem dito uiteraard voor fotografen. Een respondent maakte het onlangs mee dat hem een stuk van 5.000 tekens werd gevraagd door een dagblad. De voorbereidende research (het ging om een medisch onderwerp), het interviewen van een hoogleraar en het uitschrijven van de tekst kostten hem anderhalve dag. Hij leverde uiteindelijk 7.000 tekens – te veel, beseft hij zelf, maar hij weet niet meer waar nog te schrappen – waarvan er 3.500 worden gepubliceerd. En ook maar 3.500 betaald. Bovendien tegen een bedrag per teken dat nog onder het in bovengenoemde overeenkomst afgesproken minimumbedrag ligt. Anderhalve dag werken heeft hem € 45 opgebracht. Bruto omzet, geen netto verdienste! "Een Poolse fruitplukker verdient hier meer per uur", merkt hij terecht op.

Foto Eric Lalmand / PhotoNews

heeft zijn auteursrechten expliciet voor zichzelf gehouden of overgedragen aan een gespecialiseerde belangenbehartiger. Uit de enquête blijkt dat een behoefte bestaat aan meer en duidelijke informatie over het auteursrecht.

De Erkenningcommissie voor beroepsjournalisten zet bij freelancers kennelijk ook wel wat kwaad bloed: enkelen noemen de ongelijke behandeling van loontrekkenden en freelancers door de Erkenningcommissie een bron van ergernis. Anderen vinden het een kwalijke zaak dat ze hun erkenning en perskaart kwijt kunnen spelen als ze eens een commerciële opdracht aannemen, "terwijl algemeen bekend is dat het vaak noodzakelijk is, om te overleven". Voor een verder overzicht van de door freelancers genoemde problemen en prioriteiten verwijzen we naar onze website: www.journalist.be/

Zwartboek

Opmerkelijk is voorts nog de grote interesse om mee te werken aan een eventueel zwartboek over de soms hachelijke werkomstandigheden van zelfstandige journalisten (55 mensen willen hun ervaringen delen) en de aangegeven interesse (73 gegadigden) voor informatieavonden waarop een externe specialist bepaalde aspecten van het zelfstandigenbestaan komt toelichten.

Als de plannen voor een zwartboek wat concreter vorm krijgen, gaan we zeker de mensen contacteren die hebben aangegeven te willen getuigen. En in de loop van 2006 willen we enkele informatieavonden opzetten, gebaseerd op thema's die door de meeste mensen zijn genoemd, zoals onder meer spaar- en pensioenmogelijkheden, fiscaliteit, vennootschapsvormen, prijsafspraken maken en de rechten en plichten van de freelancer.

Op dit ogenblik werken we aan een goede aansprakelijkheidsverzekering tegen een gunstige prijs, dringen we bij de Vlaamse dagbladuitgevers aan op de totstandkoming van een standaard aannemingsovereenkomst, bepleiten we bij de Erkenningcommissie een soepelere houding tegenover freelance beroepsjournalisten, wordt in 2006 het *Vademecum voor Zelfstandigen* geüpdatet, bekijken we de mogelijkheden voor informatieavonden en onderzoeken we wat uitzendkantoren kunnen betekenen voor freelancers. Ook de mogelijkheid voor verdere acties, gebaseerd op de resultaten van de enquête, worden besproken. En uiteraard zijn we er ook voor individuele adviezen.

Meer info op www.journalist.be/
E-mailen kan naar ivan.declercq@journalist.be

De VVJ organiseert op donderdag 8 december om 20 u. in de VVJ-kantoren een bijeenkomst rond de enquêteresultaten. Alle freelancers zijn daarop van harte uitgenodigd.

Ook het auteursrecht wordt door diverse zelfstandigen een knelpunt genoemd. In de praktijk worden ze heel vaak verplicht hun auteursrechten af te staan aan de opdrachtgever, melden diverse respondenten. Slechts een minderheid

EUROPESE ANTI-TERRORISMESTRATEGIEËN BEDREIGEN JOURNALISTIEK

*Aidan White
secretaris-generaal IFJ
Internationale Federatie van Journalisten*

In hun strijd tegen het terrorisme hebben Europese wetgevers journalisten en niet-gouvernementele groepen in het vizier. De komende maanden kan dit uitgroeien tot een van de ernstigste uitdagingen waarvoor de Europese Unie de persvrijheid en de burgerlijke vrijheden ooit heeft geplaatst.

De afgelopen weken heeft de Europese Commissie voor de lidstaten een ontwerpaanbeveling opgesteld voor een gedragscode voor niet-gouvernementele organisaties, waaronder vakbonden en journalistengroeperingen, kennelijk om de financiering van terrorisme te bestrijden. Maar volgens velen zal zo'n code de integriteit en de onafhankelijkheid van dergelijke organisaties, en van de bestuurders ervan, sterk bedreigen.

Tezelfdertijd heeft de Commissie het Europees Parlement een mededeling gestuurd over factoren die bijdragen tot geweldadige radicalisering en waarin ze met name de vrees uitsprekt voor de rol van de journalistiek, de omroepen en het internet die "propaganda verspreiden" en een podium bieden aan "terroristische opvattingen en organisaties".

In het Verenigd Koninkrijk heeft de regering-Blair – die momenteel het EU-voorzitterschap waarneemt – aangekondigd dat "de spelregels aan het veranderen zijn". Ze stelt momenteel een verwarrende nieuwe wet voor, die alles bant wat maar enigszins het terrorisme kan "verheerlijken".

Het hoeft dan ook niet te verbazen dat de Europese Federatie van Journalisten op 18 oktober met enkele andere burgerlijke vrijheidsgroepen in Brussel is samengekomen om het European Civil Liberties Network (ECLN, Europees Netwerk voor Burgerlijke Vrijheden) te lanceren. Doel van de groep is het afweten van alle bedreigingen voor de burgerlijke vrijheden en democratie. "Indien we geen collectie respons opzetten, zal het aanzien van vrijheid en democratie in Europa voor altijd veranderd zijn", zegt Tony Bunyan, de directeur van de in Londen gevestigde groep Statewatch.

Enorme databanken

Wordt hier een handeltje in schrik opgezet? Helaas niet. De Europese Unie begint enkele van de slechtste excessen uit de tijd van de Koude Oorlog te vertonen. Ze voert al een beleid van bewaking van alle telecommunicatie en internet dataverkeer, verplichte bevolkingsregisters, veiligheidsdossiers en vingerafdrukken van alle Europese burgers, en ook controle op en beperking van verplaatsingen.

De komende maanden zullen burgers in heel Europa worden gecatalogiseerd, geprofileerd en opgenomen in enorme databanken. Die zullen ten dienste staan van veiligheidsagentschappen, die informatie willen delen in een uitgebreide antiterrorismestrijd die heel Europa zal bestrijken, tot aan de kusten van de Verenigde Staten. Dat zal leiden tot een verhoging van angst en bezorgdheid in de hele samenleving, en dat niet alleen voor het gevaar van terrorisme.

Gewetenloze politici zijn die maatschappelijke onrust aan het voeden, vooral na de bomaanvallen in Madrid en in Londen, om onverdraagzaamheid en racisme te stimuleren, met name anti-moslim gevoelens en islamfobie. Dat heeft al geleid tot een cocktail van onbehagen, die voormalige liberale democratieën op losse schroeven heeft gezet. Kijk naar Nederland, Denemarken, België, Frankrijk en veel van de nieuwe lidstaten van de Europese Unie.

Veel van die bezorgdheden zijn al gedetailleerd gesignaleerd in het rapport *Journalism, Civil Liberties and the War on Terrorism*, dat Statewatch en de Internationale Federatie van Journalisten eerder dit jaar hebben uitgebracht. Het probleem is dat te weinig van de bijzonderheden van de huidige veranderingen is

De Europese Unie (op de foto de Britse premier Blair en Commissievoorzitter Barroso) begint enkele van de slechtste excessen uit de tijd van de Koude Oorlog te vertonen. (Foto Paradise Andy/Pool/Gamma/PhotoNews)

gerapporteerd op nationaal niveau en dat er haast geen melding is gemaakt van de gevolgen van internationale samenwerkingsstrategieën op het vlak van veiligheid.

Maar de jongste initiatieven vanuit de Europese Unie zouden het debat over de gevaren voor de democratie toch moeten openen. Ze zouden een alarmbel moeten laten rinkelen op alle redacties van Europese media.

De ontwerpaanbevelingen voor de lidstaten inzake transparantie en verantwoordelijkheid van non-profitorganisaties, die in juli zijn uitgebracht, vormen niet het laatste woord, maar ze moeten wel worden onderzocht door vakbonden en journalistengroepen. De aanbevelingen bevatten immers impliciet een plan om een Europese standaard te creëren, zelfs een 'Europees label', waaraan non-profitorganisaties zullen moeten voldoen willen ze nog Europese financiering krijgen voor hun werk. Er is voorts ook nog een voorstel dat het lobbyen in Brussel wil beperken tot louter groepen die voldoen aan een Europese Gedragscode.

Dergelijke ideeën gaan in tegen tradities van veel Europese landen waar geen verplichte registratie bestaat, noch overheidscontrole op vakbonden of journalistengroeperingen.

Niemand is gekant tegen zinnige en democratische procedures, en de meeste van onze instellingen hebben al sinds lang structuren van verantwoording, transparantie en zelfregularisatie. Het spreekt dan ook vanzelf dat sommige vakbonden en journalistenorganisaties al reageren tegen die plannen voor een Europees controlesysteem.

De Zweedse confederatie van vakbonden TCO noemt de voorstellen een onaanvaardbare verkrachting van haar onafhankelijkheid. Ze zouden ook ernstige schade toebrengen aan een groot deel van de activiteiten die de vakbond opzet in samenwerking met collega-vakbonden in ontwikkelingslanden.

Volgens de Internationale Federatie van Journalisten en veel nationale journalistenverenigingen zouden de plannen het solidariteitswerk met vakbonden en journalistengroeperingen in het Midden-Oosten en de Arabische wereld op de helling zetten.

Randorganisaties

Even verontrustend is de mededeling van de Commissie over gewelddadige radicalisering – uitgebracht in september – die aanzet tot actie om journalisten die over terrorisme berichten, te beteugelen. Maar contacten met mensen van randorganisaties met politieke doelstellingen vormen een essentieel deel van de structuur van onderzoeks- en professionele journalistiek. Reporters moeten ter plaatse kunnen gaan, soms met veel risico voor zichzelf, en ze moeten kunnen praten met mensen die met gezag kunnen spreken voor dissidente en oppositiegroepen. Zonder toegang tot die informatiebronnen zullen onze verhalen maar half verteld blijven.

Een goed voorbeeld is de manier waarop de media dertig jaar conflict in Noord-Ierland hebben gecoverd: journalisten van zowel protestantse als katholieke gemeenschappen ontmoetten geregeld mensen die duidelijk waren geassocieerd met terroristische groepen. Dat deden ze in een klimaat van politieke tolerantie ten aanzien van de journalistiek. Het gevolg daarvan was dat de reporters in staat waren een professionele afstand te bewaren, die uiteindelijk veel heeft bijgedragen tot het creëren van publieke steun voor vrede en verzoening.

Vandaag is die notie van respect voor de rol van de journalistiek evenwel aan het veranderen. Toen in Madrid de journalist Taysir Allouni van Al-Jazeera in oktober werd veroordeeld tot zeven jaar cel, had hij zagezegd 'gecollaboreerd' met terroristen. Maar als ze de bewijzen zouden onderzoeken, dan zouden veel journalisten wellicht aanvoeren dat die reporter – die Osama bin Laden interviewde na de 11 september-aanvallen – gevangen is gezet voor weinig anders dan het verrichten van zijn normale job.

In het licht van die groeiende bedreigingen moeten journalistenverenigingen, zowel op internationaal als op nationaal niveau, politici confronteren met eisen tot het verdedigen van persvrijheid en burgerlijke vrijheden. Ze moeten te horen krijgen dat politici, in Brussel of elders, beter hun neus niet in de redactielokalen steken.

European Civil Liberties Network: www.ecln.org

International Federation of Journalists: www.ifj.org

ZIN OM 2500 EURO OP ZAK TE STEKEN?

NEEM DEEL AAN DE
PERSPRIJS 2005
VAN DE PROVINCIE
VLAAMS-BRABANT

Misschien maakte u de afgelopen twee jaren wel een reportage over Vlaams-Brabant. Een doorwrochte analyse van de taalfaciliteiten in de Vlaamse Rand, een reeks over het economisch weefsel rond de luchthaven, een luchtig verslag over een regionaal initiatief...

Elk audiovisueel werk dat bijdraagt tot een betere beeldvorming van de provincie Vlaams-Brabant (bestuur en/of regio) en dat in 2004 of 2005 verscheen in de Vlaamse media kan meedingen.

Kandidaturen zijn welkom tot eind januari 2006.

audiovisueel
werk

Meer inlichtingen, reglement en deelnemingsformulier bij de Provincie Vlaams-Brabant, informatiedienst, Provincieplein 1, 3010 Leuven, tel. 016-26 71 64
info@vlaamsbrabant.be, www.vlaamsbrabant.be/reglementen

PROVINCIE
VLAAMS • BRABANT

De deadline voorbij

105 GEDEELD DOOR 365 OF EEN APPEL EN EEN EI

Een column van Mark Vlaeminck

Liep ik onlangs een getalenteerde collega tegen het lijf op wiens fysieke verschijning helemaal niets aan te merken viel, ware het niet van die pruillip. Dat iets deze journalistieke medemens bezwaarde, daar moest je geen zielenknijper voor zijn om dat onmiddellijk te ruiken.

Op mijn vraag wat dan wel de oorzaak mocht zijn van zijn acuut gebrek aan levensvreugde, antwoordde hij in alle oprechtheid dat het ontstaan van zijn ongenoegen gesitueerd mocht worden rond het tijdstip van het openen van de dagelijkse ochtendpost. Want uitgerekend vandaag had hij bericht ontvangen dat hij naar vaste jaarlijkse gewoonte uitgenodigd werd om 105 euro te betalen voor de vernieuwing van zijn persdocumenten.

105 euro, en het leven was al zo duur en zo goed was journalistiek nu ook niet betaald. Ik zal de laatste zijn om te beweren dat de pers een sector is met rianten lonen, maar af en toe moet een mens zich meester tonen van de situatie

en uitermate kortdaat de leiding nemen in een dispuut. Daarom beval ik hem onmiddellijk de zakjapper boven te halen – pen en papier was ook goed – en zonder verwijl te becijferen hoeveel het quotiënt bedraagt van 105 gedeeld door 365.

105 gedeeld door 365. Als 105 gedeeld door 365 gelijk is aan 0,28 dan is 105 euro gedeeld door 365 – zoveel dagen zijn er in een jaar – gelijk aan 0,28 euro of 28 cent. Een met het correcte vignet gevalideerde perskaart kost dus aan de gelukkige bezitter 28 cent per dag. In een schrikkeljaar zal dat nog een ietsiepietsie minder zijn, maar dat fenomeen doet zich pas voor in 2008, dus daar houden we voorlopig geen rekening mee.

Ik vroeg hem of hij wel eens een supermarkt frequenteerde en zo voor de vuist weg een paar objecten kon opnoemen die niet meer kosten dan 28 cent. Dat kon hij niet. Ik ook niet zo direct. Maar na gezamenlijk overleg kwamen we tot de voorzichtige conclusie dat je voor 28 cent misschien nog wel een appel vindt of, en van dat laatste waren we quasi zeker, een ei.

Maar het moest dan wel een appel zijn uit de bulk want zo'n isomootje met vier appels, dat vind je niet meer voor die prijs behalve eventueel in de snelverkoop wegens bijna overschreden houdbaarheidsdatum. En eieren zijn doorgaans verpakt per minimum vier stuks. Dus met 28 cent doe je niet zoveel. Behalve één wortel. Voor in het schoentje voor de ezel van sin-

(Foto Nick Hannes)

terklaas, ook al passeert dat beest nu ook weer niet zo vaak.

Hij moest het toegeven: alleen het lidgeld van de VVJ geeft een mens voor 28 cent een etmaal lang veel plezier. Want voor die spotprijs stal ik mijn auto een dag lang in de parking op Zaventem, en spoor ik naar hartelust gratis op heel het Belgische spoorwegennet. Van Arlon naar De Panne met tussenstops in Baasrode-Zuid en Maria-Aalter. En naar de dorpen waar geen trein komt, neem ik met dezelfde gevalideerde perskaart ook al weer gratis kust- en andere trams en alle bussen van De Lijn of van de Waalse tegenhanger de Tec.

Inzicht maakt gelukkig. De pruillip was dan ook verdwenen. De daar net nog mistroostige ambtsbroeder zag zichzelf al knus genesteld in een verwarmd treincoupé tussen Essen en Châtelet.

Eerlijkheidshalve heb ik hem toegegeven dat niet alleen een perskaart het leven draaglijker maakt. Soms hebben ook andere documenten een onverwacht gunstig effect. Cameraman Wim Robberechts en ik hebben dat aan den lijve ondervonden in Lusaka, de hoofdstad van Zambia. We waren daar op reportage om het staatsbezoek te verslaan van koning Boudewijn en door onze eigen stomme fout hadden we de officiële escorte gemist die ons naar het regeringsvliegtuig moest brengen. Wij dus in een taxi naar de luchthaven waar bleek dat het protocol de toegang had versperd. De koning der Belgen zou immers opstijgen met zijn gevolg en dan moest het gewone plebs maar even wachten.

Wim en ik maar uitleggen dat ook wij tot dat gevolg behoorden, zwaaien met Belgische paspoorten, wijzen op perskaarten, maar door niets liet de zwarte gendarme zich vermurwen. Tot Robberechts van ergens uit zijn safari-jasje een Brusselse tramkaart bovenhaalde, zo'n langwerpige met al drie geperforeerde gaatjes. OK zei de ordehandhaver, en we mochten door.

Echt waar. De uitzondering bevestigt de regel. Maar ik voel me toch meer op mijn gemak met een pers- dan met een tramkaart.

Rechtzetting

Met enige onrust stellen wij als hoofdredactie van de grootste krantencombinatie van het land vast dat *De Journalist* een steeds zuriger toon aanslaat. In die mate dat we hier al eens opmerken dat dit een beginnend journalist al zijn entoesiasme moet ontnemen...

We konden nog meewarig lachen om de verbitterde columns van Mark Vlaeminck – hoe lang stond die man ook alweer op de payroll van de VUM ? – maar de rubriek *Onder Embargo* in DJ 85 dwingt ons toch om een rechtzetting te vragen.

De formaatswissel die *Het Nieuwsblad/Het Volk* doorvoerde, impliceerde ook een herziening van de tarieven voor freelance medewerkers. Hierbij werd rekening gehouden met een aantal facetten, zoals de geleverde inspanning en nieuwswaarde. Uitgangspunt van de hoofdredactie is dat de nieuwsvager beloond moet worden. Zoals alle veranderingen zorgen ook tariefherzieningen in eerste instantie voor een zekere ongerustheid. Deze werd echter in grote mate weggenomen door de toelichting die de leiding van de regionale redactie gaf aan medewerkers én door de toepassing van de nieuwe tarieven in de praktijk.

De melding dat vijf freelancers de nieuwe voorwaarden afwezen en nog weigeren te schrijven, is bijgevolg niet juist. En ook de informatie dat drie ervan meteen voor bewezen diensten werden bedankt en twee voorlopig op non-actief geplaatst, is fout.

Indien de redactie van *De Journalist* de kernvoorwaarde van de professionele journalistiek – informatie verwerken én controleren – niet uit het oog had verloren, was de spektakelwaarde van *Onder Embargo* ongetwijfeld lager geweest.

Frank Buyse en Dirk Remmerie
Hoofdredactie *Het Nieuwsblad/Het Volk*

Naschrift DJ. Het blijft natuurlijk de vraag wie jonge journalisten demotiveert: *De Journalist* of de mediaverantwoordelijken met de steeds stuitender werkvoorwaarden die ze aan hun freelancers opleggen ? En wat het concrete ongenoegen bij *Het Nieuwsblad* betreft: de situatie blijkt na de fameuze 'toelichting' inderdaad geëvolueerd, maar laat dat de hoofdredactie van *Het Nieuwsblad* vooral niet denken dat de onvrede daarmee is weggeëbt.

In memoriam

Jo Hermie

De afgelopen maanden wisselden weer heel wat collega's en vrienden het tijdelijke voor het eeuwige. Tijd voor een overzicht.

We namen ingetogen afscheid van **Bob Geuns**, gewezen sportjournalist bij *Het Laatste Nieuws*. Bob ging, ondanks zijn 77 jaar, nooit echt 'met pensioen'. Hij bleef tot op het eind in de weer voor jongere collega's.

John Raeymakers, erejournalist bij uitstek, overleed te Lier op 81-jarige leeftijd.

Frans Lebrun, was behalve journalist van 1930 tot 1972 fotograaf bij *Het Laatste Nieuws*. Tot aan zijn overlijden op 95-jarige leeftijd was hij nog altijd 'syndic' bij diverse Brusselse voetbalclubs.

Hugo Hellemans, realisator bij de BRT-VRT met rust en een getalenteerd kunstenaar-verzamelaar, stierf op 74-jarige leeftijd.

Marc Van Buyten, gewezen journalist en later commercieel directeur van de NV *De Vlijt* en *Gazet van Antwerpen*, overleed te Veurne. Hij werd 75 jaar. Met Marc zette ik zelf mijn eerste stappen in de journalistiek. Ik herinner mij hem als een gedreven man en oprechte vriend.

Eric Vertongen overleed in Leuven. Hij was indertijd redacteur bij *Het Volk* en was ooit ook hoofdredacteur van *De Nieuwe Gids*. Verder werkte hij als reporter voor de nieuwsdienst van de toenmalige Vlaamse Televisie. Later was hij nog redacteur voor *Beknopt Verslag van de Kamer*. Als gewezen reserve-majoor van de Veldartillerie was hij ook de geknipte man om van 1965 tot 1972 als ondervoorzitter van de Vlaamse Journalistenclub te Brussel te fungeren.

Joske Bernhaus, jarenlang culturele en avondmedewerkster bij *De Nieuwe Gazet*, overleed na een meer dan moedige strijd te Antwerpen. Haar as werd verspreid op de nieuwe strooiweide van het

'Schoonselhof'. Ze werd 66.

Frank De Keyser, doctor in de rechten, journalist en gewezen eindredacteur cultuur bij *Het Laatste Nieuws*, vertrok naar het eeuwige Oosten vanuit Oostende, waar hij overleed in het Serrusziekenhuis op 75-jarige leeftijd. Vermelden we een passage uit de gedenkenis: "Hij heeft gepoogd met het geschreven woord en naar best vermogen meer inzicht en wijsheid te verspreiden."

Emma Scott, gewezen medewerkster bij *De Nieuwe Gazet* overleed op 63-jarige leeftijd in het Sint-Vincentiusziekenhuis te Antwerpen. Emma was actief op de cultuur- en klassieke muziekredactie, die geleid werd door erelid Fernand Papon.

Ook **Jos Halsberghe** is overleden, hij werd 93. Jos was gewezen hoofdredacteur van *Zondagsvriend*, toen dat nog door *De Vlijt/Gazet van Antwerpen* werd uitgegeven.

Tot slot vermelden we het onverwachte heengaan van **Johan Reygaerts**, uitgerekend op 1 november. Johan werd, amper 51 jaar oud, het slachtoffer van een ongeval tijdens verbouwingswerken aan een hotelletje in de Vlaamse Ardennen dat hij wou gaan uitbaten. Johan Reygaerts werkte voor ondermeer *Het Nieuwsblad*, *De Tijd*, *Radio 2*, *TV-Brussel* en *Brussel Deze Week*.

We bieden alle getroffen families onze oprechte rouwwensen aan.

En een positief nieuwsje om mee te eindigen. **Norbert Verhoye** herstelt goed van een risicovolle hartoperatie. Dat moet lukken, samen met gezellin, huisdieren en een goed Zuiders wijntje binnen handbereik.

In het volgende nummer van *De Journalist* speciale aandacht voor de ouderen onder ons. Hoe lang houden we het in deze Generatiepacttijden uit in onze job ? Hoe zit dat nu eigenlijk met het aanvullende journalistenpensioen ? Kunnen (brug)gepensioneerde journalisten nog af en toe journalistieke diensten leveren ? En wat kunnen oud-journalisten als erelid van de VVJ verwachten ?

U verlicht de geesten, Dexia Bank helpt u hierbij.

Neem deel aan de Persprijzen Dexia Bank

Meer info op 02 222 49 95 - www.dexia.be